

ANGLUNOLAV

Dijem man pe buti te lekhaŋ i gramatika e gromane čhibaki kaj vaš late si bargo mangipe an sasti Evropa thaj o them. I gromani čhib lija te sikadol pe an but fundone škole e sudutřatorigutne phuvonge thaj maškarutne Evropake, napal an gimnazije (Hungaria thaj Čehikani Republika), thaj studijikano čhumuni pe univerzitetura an Parizo, Trsto, Prago, Njitra, Bukurešto thaj Budimpešta, tendencijasa te studirinel pes vi pe aver univerzitetura an Evropa thaj vaver thana.

E medijura pe gromani čhib (štampa, radio, TV, interneto tgm.) si an but phuvja an Evropa, napal pe amerikano thaj australijikano kontinento.

I gromani literatura, dekarar i beletristika dži kaj džanglipeske pustika, buhljardol thaj bararardol.

Thaj, majpalal, si varesave evropake phuvja sar kaj si, misaleske, i Makedonija, Hungaria tgm. an save i gromani čhib si čhib e politikaki thaj putarde džuvdipesko, kaj an kala phuva si kerdine gromane politikane partije thaj aver asociacie.

E thema save an pire konstitucije thaj thamura dije e Rromenge statuso te aven nacionalikano minoriteto thaj e thema save ratifikisarde i Evropaki kărta katar e čhiba e nacionalikane thaj regionalne minoritetura, dije zuraripen thaj kerde fundamento te vi e gromani čhib ovel prindžardi an familija e evropake čhibengi.

Praktikune rezonura thaj motivura si, sar dikhol pe, prabut.

Aver rigate, o rezono thaj motivo si džanglipe thaj siklovipe. E Rroma, vicasa andar i India, lije te resen an Evropa vadže an 11. šeliberšutnipen. Kana an 15. šeliberšutnipen sesa thanutne an sa e evropake phuvja, e džanglimana bute disciplinge, šeral e filologura thaj lingvistura, lije te interesinpe vaš e gromani čhib.

Katar o 15. šeliberšutnipen dži adives uladile, šaj te phendol pe, trin periodura.

УВОД

Прихватио сам се задатка да напишем граматику језика Рома јер за њом постоји насушна потреба у целој Европи, па и свету. Ромски језик постао је наставни предмет у многобројним основним школама земаља југоисточне и централне Европе, затим у гимназијама (Мађарска и Чешка Република, за сад), и студијски предмет на универзитетима у Паризу, Трсту, Прагу, Нитри, Букурешту и Будимпешти, са тенденцијом да се студира и на другим универзитетским центрима у Европи и САД.

Медији на ромском (штампа, радио, ТВ, интернет итд.) постоје готово широм Европе, затим на америчком и аустралијском континенту.

Ромска литература, почев од белетристике па до стручне књиге, такође се шири и развија.

И, најзад, има неколико европских земаља, као што су, на пример, Македонија, Мађарска итд., у којима је ромски ушао у политички и јавни живот, јер су се у овим земаљама формирале националне политичке партије и друге институције.

Државе које су у својим уставима и законима признале Ромима статус националне мањине и државе које су ратификовале Европску повељу о регионалним и мањинским језицима дале су подстицај и створиле елементарне услове да ромски постане такође члан европске језичке фамилије.

Практичних потреба и разлога има, дакле, на претек.

С друге стране, постоје научне потребе и разлици. Роми, пореклом из Индије, почели су стизати у Европу још у 11. веку. Када су у 15. веку постали становници свих европских земаља, научници разних струка, нарочито филолози и лингвисти, почели су се интересовати за ромски језик.

Од 15. века до данас могућно је установити три периода.